



ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟΝ ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥΝΤΩΝ

Εἶνε πολὺ ὀλίγον γνωστὴ εἰς τὸν ἔξω Ἑλληνισμὸν ἡ φυσιογνωμία, τὴν ὅποιαν τολμῶμεν ἐν ὀλίγαις γραμμαῖς νὰ σκιαγραφήσωμεν.

Ἡ δρᾶσις του ἡ ἔθνωφελὴς ἐγνώσθη μόνον ὅπου αἱ εὐεργεσίαι του ἐγκατέσπειρον τὰ ἀγαθὰ των, ἡ δὲ μετριοφροσύνη του, ὑπὸ τὴν ἀσπίδα τῆς ὁποίας διῆλθεν ὅλας τὰς ἐπτὰ δεκαετηρίδας τοῦ παραδειγματικοῦ του βίου, ὑπῆρξεν ἡ εὐαγγελικὴ ἀρετὴ, δι' ἧς εὐηργέτει ἀπειδῶς χωρὶς ν' ἀξιοῖ οὐδὲ φύλλον δάφνης, ἀντάλλαγμα τῶν φιανθρώπων ὑπηρεσιῶν του.

Ἡ πόλις τῆς Στενημάχου, ἐν ἣ ἔειδε πρῶτον τὸ φῶς ὁ Χρυσοβέργης Γεωργίου, καὶ ἡ Φιλιππούπολις ἐν ἣ ἐξηπλοῦτο ἡ ἐμπορικὴ του δρᾶσις, ἔχουσι νὰ ἐξυμνήσωσι πολλὰ ἀγαθὰ του ὁ δὲ Ἑλληνισμὸς διὰ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν σχολῶν του εὗρε τὸν θερμὸν προστάτην του, ἐν μέσῳ τῆς βουλγαρικῆς ἐπιρροῆς, ἣτις ἐπικρέμαται πάντοτε ὡς Δαμόκλειον ξίφος ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν του κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Ὁ βίος τοῦ Χρυσοβέργου Γεωργίου ὑπῆρξε πρότυπον δραστηριότητος καὶ ἐμπορικῆς ἐπινοίας.

Ἐπάρχουσι λέξεις, τῶν ὁποίων ἡ συνεχὴς καὶ πολλάκις παράκαιρος ἐφαρμογὴ συνετέλεσε ν' ἀπολέσωσι τὴν ὀξύτητα καὶ τὴν λάμψιν των. Οὕτως ἡ τυπικὴ χρῆσις τῶν ἄνω διὰ πᾶσαν παρομοίαν τῆς παρούσης περιστάσιν συντελεῖ νὰ χαρακτηρίζωνται ὡς τεθειμέναι κατὰ συνθήκην μᾶλλον ἢ ὅπως ἐκδηλωθῆ ἡ πραγματικὴ των σημασία.

Διὰ τὸν βίον ὅμως τοῦ ἀξιοπρεποῦς Ἑλληνοσ, εἰς μνήμην τοῦ ὁποίου ἀφιερῶνται αἱ παρούσαι γραμμαί, δὲν συμβαίνει τὸ αὐτὸ ἢ ἀπὸ ἀπλοῦ ἀστοῦ ἀνύψωσις του εἰς περιωπὴν περιβλεπτον, ἢ ἐπίζηλος θέσις του ἐν τῷ ἐμπορικῷ κόσμῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως· αὐτὸ τὸ στάδιον του ὡς προμηθευτοῦ πρώτης τάξεως τῆς τουρκικῆς κυβερνήσεως, μαρτυροῦσιν ὅτι ἡ δραστηριότης του ὑπῆρξεν ἀνανταγωνιστος καὶ ἡ ἐμπορικὴ του δραστὶς ἀπαράμιλλος. Τὸν βίον του ὅλον κατηνάλωσε πρὸ τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς προαγωγῆς, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου ἔθυσσε, τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν, τὴν ἀτομικὴν του εὐδαιμονίαν· ἐν νῶ ἐν μόνον εἶχε· πῶς νὰ ἀνυψωθῆ καὶ κραταιωθῆ τὸ ἐμπορικόν του γόητρον, παράσχη δὲ αὐτὸν καινωφελῆ τῇ κοινωνίᾳ, ἐν ἡ ἐγκατεβίου.

Αὐτὸς καὶ ἀπέριτος αὐτός, ἔδιδε τὸ παράδειγμα τῆς αὐτοθυσίας ἐν μέσῳ τῶν τόσῳ πομπευτικῶν ἐπιδείξεων τῆς ἐποχῆς μας, συγκρατῶν καὶ τοὺς περὶ ἑαυτὸν ἐν τῷ ἀρχαίῳ του τούτῳ προγράμματι.

Ἐπὲρ τὴν μίαν καὶ ἡμίσειαν ἑκατοντάδα ὑπαλλήλων διετήρει ἡ εὐρεῖα καὶ ἐκτεταμένη ἐργασία του δίδουσα πόρους· συντηρήσεως πρὸς τόσους ὁμογενεῖς εἰς τὰς σημερινὰς ἀντιξοὺς περιστάσεις.

Ἄγαμος διατελῶν υἱοθέτησεν ἐνωρὶς τέκνα του τὴν γενναιοφροσύνην καὶ τὴν εὐποιάν· καὶ τὰ τέκνα του ταῦτα ἐκλείψαν τὸ ὄνομά του ἅμα ὡς αἱ ἐμπορικαὶ του ἐπιτυχίαι ἐπέτρεψαν τὴν ἐμφάνισίν των.

Εἰς τὸν εὐεργετικὸν κόσμον τῆς Κωνσταντινουπόλεως θὰ μείνη ἀξιωμακτικὸς ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν ἡ ἀνοικτὴ χεὶρ τοῦ Χρυσοβέργου ἐφιλοδώρησε δι' ἑνὸς κονδυλίου ὑπὲρ τὰς τριάκοντα τρεῖς χιλιάδας λιρῶν εἰς τοὺς ἀποκλήρους τῆς Τύχης.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος σεμνύνεται βεβαίως διὰ τέκνα, τῶν ὁποίων πολυλάκις ἡ χρηματικὴ εἰς εὐαγῆ καθιδρύματα ἀφιέρωσις εἶνε πολὺ πλεονάνωτέρα τοῦ ποσοῦ τούτου· ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ ἀνυψοῖ τὴν δωρεάν ταύτην εἶνε ὅτι ἐγένετο οὐχὶ πρὸς ἐλάφρυνσιν ἀπὸ πολυταλάντου περιουσίας, οὐδὲ χάριν ἐπιδιώξεως τιμῶν, ἀς ζῶν θὰ ἐκαρποῦτο· ἀλλὰ διὰ τὴν ἔφεσιν αὐτοῦ τοῦ ἀγαθοῦ, διὰ τὴν ἀπαραίτητον ἀνακούφισιν τῶν Ἑθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων, τῶν ἀναγκῶν τῶν ὁποίων αὐτόπτης ἐγένετο μάρτυς καὶ ἅτινα εὐλογοῦσι διηνεκῶς τὸ ὄνομά του.

Τὸ μέγεθος καὶ ἡ ἀξία τῆς δωρεᾶς ταύτης, ἵνα παραλείψωμεν ἄλλας ἐπίσης σημαντικὰς διατελούσας ἔτι ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς ἀνωθυμίας, ἐξήρθη ὅταν ὁ αἰφνίδιος θάνατός του ὁ ἐπελθὼν τὴν 25 Αὐγούστου τοῦ 1899 ἐν Πριγκήπῳ ὅτου παρεβέριζεν ἐφανέρωσε τὸ ἰσοζύγιον τῆς περιουσίας του· οἱ ὑπολογισμοὶ ἐκείνων οἵτινες ἀνεβίβαζον αὐτὴν εἰς ἀνύπαρκτον ποσὸν λαμβάνοντες ἐνδόξιμον τὴν γενομένην μεγαλόκαρδον δωρεάν του, ἀπεδείχθησαν ἀπατηλοὶ καὶ ὑπέροχοι.

Ν' ἀφιέρωσιν ζῶν μέγα μέρος τῆς περιουσίας του, ν' ἀντιτείνῃ ἐπιμόνος καὶ πεισματωδῶς εἰς πᾶσαν ἐκφρασιν εὐγνωμοσύνης καὶ τιμῆς· νὰ κατα-

πολεμήσει σθεναρῶς τὴν διατυμπάνισιν τοῦ ὀνόματός του ὡς διωρητοῦ τῶν δύο μεγάρων, ἅτινα ἡ γενναιοφροσύνη του ἔκτισεν ἔναντι τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐν Πέραν, χάριν τῶν ἀσθενῶν, τῶν ὀρφανῶν, τῶν γηροκομουμένων, τῶν ἀναπήρων· ν' ἀποφεύγῃ τὰς μικροδωρίας τὰς προκαλοῦσας πάταγον καὶ εὐφημίαν πλειότερον τῆς ὠφελείας καὶ νὰ ἐξακολουθῇ τὸ ἀπέριττον πρόγραμμα τοῦ λιτοῦ ἰδιωτικοῦ βίου του καὶ τῆς ἀδιακόπου ἐργασίας του· εἶνε πράγματα ἐγκωμίου ἄξια, εὐπρόσωπα νὰ τεθῶσιν ὑπόδειγμα εἰς τὴν μέλλουσαν κοινωνίαν.

Ἡ ἑλληνικὴ κυβέρνησις ἐκτιμῶσα προσηκόντως τὴν ἐθνωφελῆ δρᾶσιν του ἐκόσμησεν τὸ στήθος του διὰ τοῦ ἀνωτέρου παρασήμου τοῦ χρυσοῦ Σταυροῦ, ἡ δὲ τουρκικὴ δυναστεία περιέβαλεν αὐτὸν δι' ἀξιομμάτων καὶ πρρασήμων ἀνταξίων τῶν ὑπηρεσιῶν, ἃς ἡ ἐμπορικὴ του δρᾶσις ὡς προμηθευτοῦ παρεῖχε τῇ κυβερνήσει.

Ὅποσος δὲ τιμῆς καὶ ὑπολήψεως κάτοχος ὑπῆρξεν ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς καὶ ἀλλοδόξου κοινωνίας, τεκμήριον ἐγένετο ἡ ὄντως ἐθνικὴ κηδεία του, εἰς ἣν προέστη αὐτοπροσώπως ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης μετὰ τῆς Ἱ. Συνόδου.

Ἄν ὁ θάνατος δὲν ἐπῆρχετο τοσοῦτω κεραυνοβόλος ν' ἀποκόψῃ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς του καὶ συνέττατε τὴν μελετωμένην διαθήκην του, θὰ εἶχεν ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία εὐρύτερα τεκμήρια τῶν πρακτικῶν του εὐεργεσιῶν καὶ εὐλόγους ἀφορμὰς νὰ εὐλογῇ τὸ ὄνομά του καὶ ἐκτιμᾷ τὴν ὀρθοφροσύνην του.

Ὁ ἐν περιβλέπτῳ θέσει ἐν Βαλουκλῇ τάφος του θ' ἀποτελῇ ἐπὶ γενεὰς τὸ εὐσεβὲς προσκύημα τῆς οἰκογενείας του καὶ ὅσων ἡ γενναιοφρῶν καρδία του εὐηργέτησε.

Τὸ ὄνομά του πλέον παρεδόθη εἰς τὴν ἄληστον μνήμην τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ ἀναπαύεται νῦν ἡσυχῶς μετὰ τὴν ἱκανοποίησιν ὅτι ἐξεπλήρωσε θεόντως τὸν ἐπίγειόν του προορισμόν.

Ἐν Πέραν Κων. πόλεως κατ' Ἀὔγουστον τοῦ 1901.

Π. Β. Θ.